QUADERN DEL MESTRE

L'Ovidi Montllor

LA VEU DEL POBLE

QUE ELS NOSTRES MÚSICS MANTENEN VIVA

El Diluvi, a l'escenari

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Esther Vizcarra
Jaume Esteve

COORDINADORA ALCOIÀ i COMTAT PEL VALENCIÀ

escola valenciana FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS PER LA LLENGUA

Ajuntament d'Alcoi

Ajuntament de Muro

Ajuntament de Cocentaina

Recordar és fer viure

Monument a Ovidi Montllor, obra d'Antoni Miró

Ningú desapareix del món fins que se'n van els qui el recorden. La major part de les persones es queden amb nosaltres entre cinquanta i vuitanta anys després del final de la seua presència física. Més enllà, amb un poc de sort, en queda una fotografia a l'àlbum familiar i potser un nom, un ofici, un lloc a l'arbre genealògic. Recordem la seua imatge per haver passat tota una vida veient aquella fotografia del besavi, però no sabem el que pensava ni com es relacionava amb el món o si va ser feliç... la mena de coses que defineixen a una persona. Un nom no és res sense aquestes coses, no es pot dir que recordem una persona i la mantenim viva només perquè en sabem el nom.

La gent que ha tingut una vida pública es queda més temps entre nosaltres, però no ens hem de deixar enganyar per una societat amb un important protagonisme de la imatge, a molts els passa el mateix que al parent que es va esborrant del nostre record. Un actor de cinema, per exemple, sembla que ens haja de sobreviure de manera permanent i resulta que el que en recordem és la seua habilitat per a representar les idees d'altres persones i l'aparença física, poca cosa més que el que hi havia a la fotografia del besavi. Una biografia o l'estudi d'un investigador li afegeixen valor en deixar constància de la seua història personal, de la seua identificació amb els personatges, dels seus patiments interiors... i llavors poden continuar estant al món els seus neguits i il·lusions. Però només es fa aquest treball per a mantenir viu el record dels gegants del cinema i n'hi ha centenars d'altres que simplement es difuminen i *deixen de ser*, es converteixen en simples estampes descolorides, al mateix ritme que la resta de les persones.

L'Ovidi Montllor era un ésser extraordinari que va deixar el seu pensament i la seua manera de relacionar-se amb el món ben clarament exposats als seus poemes, cançons i altres escrits. La seua pèrdua va aclaparar a molta gent que se sentia identificada amb el seu treball, i va desencadenar un moviment de valorització i difusió de tot allò que el manté entre nosaltres: filmacions, enregistraments i publicacions.

Però, volem tenir a l'Ovidi en un museu? No, perquè això suposaria que la seua nova vida seria tan feble com escàs el coneixement del seu contingut. Ja ho deia Teodor Adorno: "*Els museus són els sepulcres de l'art*". Recollir i protegir l'obra d'una persona és absolutament necessari; estudiar-la i publicar el resultat de les investigacions ho és encara més, per a poder treure'n tot el suc possible. El més important, però, és mantenir-la viva, i no només entre les persones que van compartir amb l'Ovidi Montllor llar, societat o només aquells temps turmentosos i decebedors, en tants aspectes.

Transcendeix el que queda quan les generacions que ho van conéixer ja no hi són.

Per això hem de mirar cap a l'escola. L'Ovidi ha de deixar de ser un nom estrany per als nostres alumnes, ha de deixar de ser un monument de ferro allà al barri on va viure, el que de veritat convé que els joves coneguen és la seua obra: les cançons i els versos on va anar deixant expressat el seu pensament. Voldria que aquest material servirà perquè un poc del que va ser l'Ovidi Montllor s'enganxés als nostres alumnes com si ells foren un esbarzer que ho recull del vent, allà al Barranc del Sint on reposa des de fa vint anys.

Esther Vizcarra

ÍNDEX

Pàgina

L'Ovidi Montllor 4

Justificació
Competències bàsiques, temes transversals,
connexions curriculars, continguts i mitjans. 5

ENSENYAMENT SECUNDARI

Mots encreuats
Va com va. Cançó protesta. Diferències socials. 8
Montserrat. Cançó romàntica. 12

Parlem de les paraules
Complexitat del món musical. 15
Cantautors i poetes. *Autocrítica i crítica.* 15
Estimar les paraules. Crear un núvol de paraules. 18

El que ens diuen les cançons
Autocrítica i crítica. La lluita contra el seu temps. 21

Fugida de paraules
Homenatge a Teresa. 25

Aprenem més
El programa de ràdio *El Mural* dedicat a l'Ovidi. 26

ENSENYAMENT PRIMARI

Sopa de Lletres
La fera ferotge. Personatges i interpretacions. Millorem el món. 31

Mots encreuats
Cançó de les balances. Abusos de poder. Drets de les persones. 35

Fugida de paraules
El desesperat. La cançó de totes les crisis. 40

L'OVIDI MONTLLOR

L'Ovidi Montllor va nàixer a Alcoi l'any 1942. Fill de pare anarquista i teixidor, va aprendre aquest ofici als catorze anys, i li agradava, però en alguna entrevista ha comentat que es va anar fent menys atractiu des del moment que es van anar posant màquines noves, on el treballador no teixia, només vigilava el mecanisme. Tampoc no s'hi hauria quedat, perquè tenia altres inquietuds. El teatre va ser un dels seus jocs preferits des de ben xicotet: organitzava representacions amb titelles de guant, ajudat pels seus avis. L'afició el va portar a iniciar-se com a actor a la companyia local d'aficionats La Cassola i també a preparar representacions amb els companys de mili, a Mallorca. Això era el que ell volia fer tota la vida i se'n va anar a Barcelona l'any 1964, empaitant el seu somni. Va acceptar tota classe de feines mentre feia teatre sempre que podia. La seua col·laboració amb grups independents es va consolidar quan es va incorporar a muntatges dels grups La Pipironda i El Camaleón. Després va representar un fum d'obres. Les seues primeres cançons sorgiren dels desfogaments dialèctics al bar, amb amics i companys, després de les representacions. Posava lletra a les seues preocupacions com una manera de conjurar els mals humors, es treia el verí de la sang i tothom s'ho passava bé.

I va arribar l'any 1973, quan la cançó va començar a ser un segon ofici, en el que va ser identificat com un membre tardà del moviment conegut com Nova Cançó Catalana. Gairebé al mateix temps, l'any 1974, li van oferir actuar a la seua primera pel·lícula important: *Furtivos*, dirigida per José Lluis Borau. L'Ovidi va participar a 47 pel·lícules entre 1974 i 1993.

Nosaltres, avui, recordarem a l'Ovidi cantautor, que va ser la faceta que li donava més fàcil accés a un públic proper, encara que es va limitar a col·lectius molt específics, àmbits culturals de tota mena, inclosos els universitaris. Van ser els circuits universitaris els que el van portar a França, Suïssa, Itàlia i Portugal, entre altres països. Ací se'l va escoltar a les cases de cultura de molts pobles i més rarament en un gran espai, davant d'un públic realment massiu, com el Palau de la Música de Barcelona o l'Olympia de París. Tenia la Medalla al Mèrit Cultural de la Generalitat Valenciana i la Medalla d'Or de la Ciutat d'Alcoi.

Això que us hem explicat és el que l'Ovidi va fer de la seua vida, però el que volem que entengueu és qui era ell de veritat: el que pensava i el que sentia. Tot és a les seues cançons, així que podríem treballar sobre unes quantes d'aquestes cançons per copsar-ho entre tots.

Per a saber-ne més

L'Ovidi. Núria Cadenas. Editorial 3 i 4.
Ovidi Montllor, un obrer de la paraula. Jordi Tormo. Editorial Sembra.

JUSTIFICACIÓ

Aquesta agrupació d'activitats no està plantejada com una unitat didàctica, que hauria hagut d'estar emmarcada en una assignatura reglada, especificar legislació i posició al currículum i centrar-se necessàriament en un grup concret d'alumnes. Més aviat pretenem oferir eines per a treballar sobre l'Ovidi Montllor que poden ser introduïdes en diferents programes, a criteri dels docents.

Cada mestre hauria d'estudiar les propostes i valorar-les en relació amb el seu coneixement dels alumnes, el temps de què disposa, la matèria que imparteix i altres variants que puguen donar-se. Això li permetrà triar les activitats que millor s'adapten a les circumstàncies de cada classe i que es puga treballar sobre l'Ovidi Montllor amb més alumnes, ni que siga durant un temps limitat. Encara que es presenten les activitats en dos apartats diferents, el mestre és qui millor pot jutjar quan una activitat proposada per als alumnes d'Ensenyament Secundari es pot utilitzar en una classe concreta dels darrers cursos de Primària.

Tampoc trobareu ací una gran quantitat d'informació. Ens basem en molt pocs documents, la majoria sonors, però considerem que són suficients per a aportar a l'alumne elements per a poder copsar qui era l'Ovidi Montllor, d'una manera reflexiva i lúdica. Les lletres de les cançons triades són del mateix Ovidi, excepte la de *La cançó de les balances*, que és de Josep Maria Carandell.

Això no vol dir que s'hagen deixat de banda els objectius pedagògics. Hi són ben presents. Aquesta proposta no va només de recordar a l'Ovidi i cantar les seues cançons sinó més aviat d'aprendre coses, de créixer intel·lectualment de la mà de l'Ovidi i madurar enriquint la formació dels alumnes en tots els sentits.

1. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Comunicació lingüística
- Competència digital
- Aprendre a aprendre
- Competències socials i cíviques
- Consciència i expressions culturals

2. TEMES TRANSVERSALS

Educació per a la no discriminació

- Conéixer l'existència de diferències socials, econòmiques i ideològiques.
- Conéixer diferents maneres de denunciar la discriminació.

3. CONNEXIONS CURRICULARS

Amb Música

- Història de la música catalana i valenciana.
- Moviments musicals
- Gèneres musicals actuals

Amb Història d'Espanya

- Postguerra civil: conseqüències socials.
- Primeres dècades de la democràcia a Espanya.

Amb Literatura Catalana

- Poesia catalana contemporània

4. CONTINGUTS

Conceptuals

- Complexitat del món musical.
- Moviments musicals: relació amb la realitat social i política.
- La Nova Cançó.
- Cantautors valencians: Ovidi Montllor.
- La cançó com a forma de difusió de la poesia catalana. Ovidi Montllor.
- La música catalana actual: Versions. Pervivència de l'obra musical de l'Ovidi Montllor.

Procedimentals

- Identificació de les relacions entre cançó i poesia.
- Capacitat de relacionar les paraules amb la seua definició.
- Ús de les eines d'internet per a jugar amb les paraules.
- Anàlisi del text literari a les cançons.

Actitudinals

- Apreciació de les cançons com a instrument de reflexió sobre els valors de respecte a les diferències socials i de justícia social.
- Valoració dels creadors i intèrprets propis.
- Valoració de la llengua pròpia.

5. MITJANS

Si disposeu d'ordinadors connectats a internet i de la versió digital d'aquest quadern, podeu escoltar els enregistraments polsant els enllaços. Si no fora així, qualsevol enregistrament de la cançó recomanada servirà per a desenvolupar les activitats. Hem volgut oferir un ventall de versions de grups musicals actuals però en podeu descarregar d'altres a la xarxa per a escoltar-los a l'ordinador del mestre o portar a classe les cançons en CD o dispositius MP3.

NIVELL

Ensenyament Secundari

12-16 anys

Mots encreuats

▶ Les paraules correctes per a resoldre aquesta graella de mots encreuats són totes a la lletra de la cançó *Va com va* de l'Ovidi Montllor.

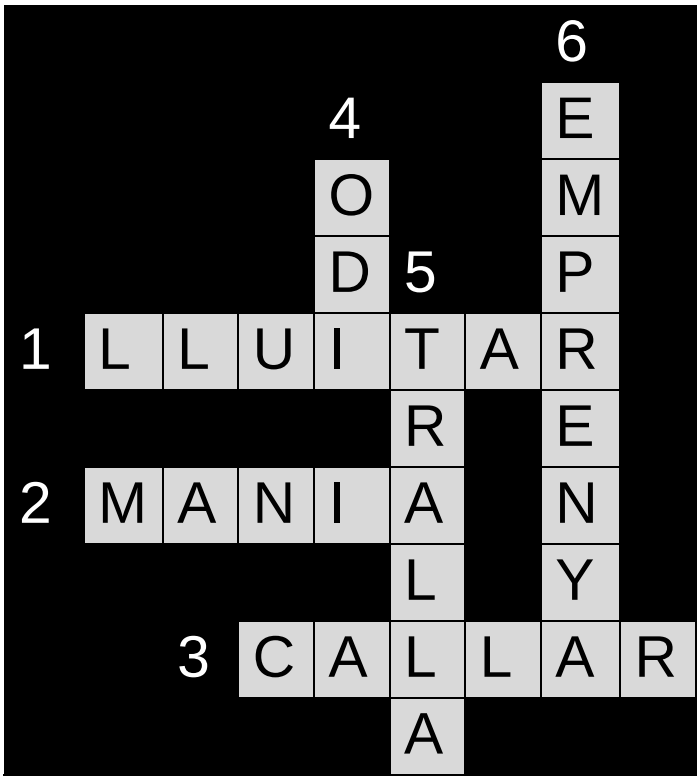

Escolta la cançó, cantada per Inadaptats:
https://www.youtube.com/watch?v=6q-JXQ-rEeA

O cantada per l'Ovidi Montllor:
https://www.youtube.com/watch?v=EqGUWzN-d54

Baixa la lletra:
http://www.viasona.cat/grup/ovidi-montllor/a-alcoi/va-com-va

Llig les definicions i ompli la graella.

DEFINICIONS
1. [Verb. Infinitiu]. Esforçar-se per véncer a una altra persona o per superar les dificultats.
2. [Nom femení]. Antipatia o aversió amb relació a una persona.
3. [Verb. Infinitiu]. Deixar de parlar.
4. [Nom masculí]. Sentiment profund negatiu envers alguna persona, activitat o cosa. Malvolença.
5. [Nom femení]. Tros de corda o tira de cuir fixada a una vara. Antigament s'utilitzava per a colpejar els animals o els esclaus i obligar-los a obeir l'amo.
6. [Verb. 3ª persona del present d'indicatiu]. Enfadar-se molt.

LLETRA DE LA CANÇÓ PER AL MESTRE/A

Va com va

A tu t'**emprenya** molt que jo et tingui **mania**.
Va com va.
A mi m'emprenya molt que tu vagis fent cria.
Va com va.
A tu t'han dit preciós, a mi m'han dit: "Tu calla".
Va com va.
I jo no vull **callar** mentre tu tens la **tralla**.
Va com va.
Va com va.

A tu t'han dibuixat i jo trenque la ploma.
Va com va.
A mi m'han fet ple d'**odi**, a tu t'han fet de goma.
Va com va.
A tu t'han dat l'herència, a mi m'han dat la vida.
Va com va.
A mi em toca **lluitar**, a tu prendre la mida.
Va com va.
Va com va. Si jo no tinc per mi, si tu no en tens mai prou.
Va com va.
I ets tu qui reps de mi, jo de tu cobre un sou.
Va com va.

Si jo ja m'he cansat d'anar vivint dient
el "va com va",
pensa que sols diré fins que més no podré:
Va com vull, com volem.

Si jo ja m'he cansat d'anar vivint dient
el "va com va",
pensa que sols diré fins que més no podré:
Va com vull, com volem.

▶ Reflexiona sobre el vocabulari que domina la lletra d'aquesta cançó. A quin tipus creus que pertany?

☐ Cançó romàntica ☒ Cançó de protesta ☐ Cançó lleugera

▶ La lletra fa contínua referència a les diferències entre la forma de vida del cantant i la d'una altra persona (tu/jo). Busca la frase que et dóna la clau respecte a qui són cada un d'ells i explica-la.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"I ets tu qui reps de mi, jo de tu cobre un sou"

Parla de la diferència entre la vida del propietari de les fàbriques i la vida de l'assalariat. Podríem dir la vida del capitalista i la de l'obrer. Es refereix especialment a aquells qui dominen l'economia, que són els que decideixen com hem de viure els altres.

▶ Tria una d'aquestes frases de la cançó, la que més t'agrade, i tracta d'explicar el que significa.

a) A tu t'han dit preciós, a mi m'han dit "tu calla"
b) A tu t'han dibuixat, i jo trenque la ploma
c) A tu t'han dat l'herència, a mi m'han dat la vida
d) Si jo no tinc per mi, si tu no en tens mai prou

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"A tu t'han dibuixat, i jo trenque la ploma"

Fa referència a què tenir diners una generació rere l'altra fa que la gent estiga millor alimentada, per la qual cosa poden ser més alts i fins i tot més guapos, encara que hi ha rics ben lletjos, la veritat. També a què la gent que té diners porta millor roba i s'arregla més: maquillatge, cabell, ungles... per això diu que al ric l'han dibuixat, amb molta cura i ben maco, mentre que l'Ovidi, pobre i treballador, si el dibuixen, trenca la ploma, que és com si diguérem que creu que trencaria l'espill on es mirara de tan lleig que es considera.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

A tu t'han dit preciós, a mi m'han dit "tu calla"

Vol dir que les persones nascudes en una família de diners han tingut sempre qui se'ls escoltés i els fes cas allà on anaven, mentre que als pobres no els escolten i, de fet, a voltes, hi ha gent que ni els mira. En segons quins ambients, els pobres és com si no hi estigueren, que la gent ni els veu. Als rics els consenten, els avicien i afalaguen ja de xicotets, els altres mai tenen aquesta satisfacció. A voltes, això fa que tinguen molta menys autoestima.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"A tu t'han dat l'herència, a mi m'han dat la vida"

Aquesta és ben fàcil. Els fills dels rics creixen sabent que poden comptar amb els diners dels pares, les cases, els cotxes, les fàbriques i tot el que tinguen, perquè aquest és el dret que han adquirit en nàixer. En canvi, una família pobra l'única cosa que li dóna a un fill és la vida, perquè no tenen diners ni altres béns per a donar-los.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"Si jo no tinc per mi, si tu no en tens mai prou"

Als pobres els resulta difícil aconseguir els diners necessaris per a viure. A voltes les persones passen molt de temps sense una faena, a voltes la tenen però treballen per un sou que no arriba per a pagar tot el que li fa falta a una família, per això diu: "Jo no tinc per mi". Els rics, en canvi, a més de no faltar-los mai per menjar, vestir-se i tenir una casa on viure, sempre volen tenir encara més diners per a poder gastar encara més en això i en coses que no són necessàries.

▶ Llig la teua explicació als companys de classe, escolta les interpretacions dels qui n'hagen fet una de diferent si n'hi ha. Debateu-ho i arribeu a un consens.

L'Ovidi Montllor expressava a les seues cançons el seu pensament i la seua manera d'afrontar la vida. Ja us heu fet una idea del que li ballava pel cap, però ¿tot el que va fer tenia el mateix to? Haurem d'assegurar-nos.

▶ Les paraules correctes per a resoldre aquesta graella de mots encreuats són totes a la lletra de la cançó *Montserrat* de l'Ovidi Montllor.

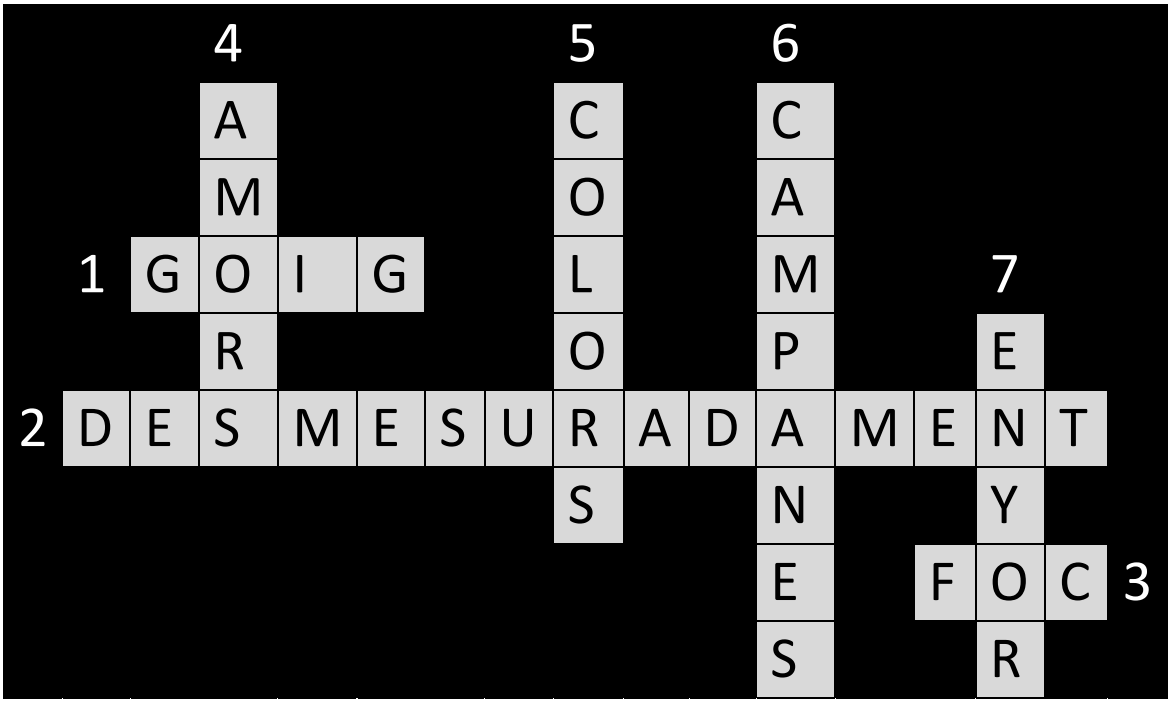

Escolta la cançó cantada per El Diluvi:
https://www.youtube.com/watch?v=pUwsR8djPVY

O cantada per l'Ovidi:
https://www.youtube.com/watch?v=mvVROPBHgjo

Baixa la lletra:
http://www.viasona.cat/grup/ovidi-montllor/bon-vent-i-barca-nova/monserrat

Llig les definicions i ompli la graella.

DEFINICIONS
1. [Nom masculí]. Sentiment molt intens de plaer, satisfacció i alegria.
2. [Adverbi]. Fer una cosa d'una manera exagerada o més intensa del que seria normal.
3. [Nom masculí]. Llum i claror que desprén una cosa en cremar-se.
4. [Nom masculí]. Afecte intens que se sent per una persona. Escriu-lo en plural.
5. [Nom masculí]. Efecte distint que produeixen a la retina de l'ull els raigs de llum de diferent longitud d'onda reflectits per un objecte. La suma de tots és el blanc i l'absència el negre. Escriu-ho en plural.
6. [Nom femení]. Objecte en forma de copa invertida que sona quan és colpejat per un badall que hi ha a l'interior. Escriu-lo en plural.
7. [Nom masculí]. Pena o dolor que se sent per causa de l'absència d'una persona o cosa que està lluny.

LLETRA DE LA CANÇÓ PER AL MESTRE/A

Montserrat

El pas del temps farà
de nosaltres **colors**.
Ja no se n'anirà
l'ocell de tants **amors**.

Vidres fràgils de **goig**.
Nits i dies de sols.
Vaixells de deu mil ports.
Adéu a tots els dols.

El vent que se'n va.
Campanes de tardor.
Pluja, neu, on són ja?
Cap segon sense **enyor**.

Desmesuradament.
Tot és com ha de ser.
El rellotge és absent.
I sempre hi ha que fer.

Plor d'amor, ja són mar.
Raig de foc que no para.
Els Déus volen baixar.
Font fresca tot i encara.

Onades contra el roc.
Tempestes d'inquietud.
Tot menjat pel nou **foc**.
Amor meu, és per a TU.

▶ Reflexiona sobre el vocabulari que domina la lletra d'aquesta cançó. A quin tipus creus que pertany?

[X] Cançó romàntica [ ] Cançó de protesta [ ] Cançó lleugera

▶ Tria una d'aquestes frases de la cançó, la que més t'agrade, i tracta d'explicar el que significa.

a) Ja no se n'anirà, l'ocell de tants amors.
b) Onades contra el roc, tempestes d'inquietud, tot menjat pel nou foc.
c) Desmesuradament, tot és com ha de ser

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"**Onades contra el roc, tempestes d'inquietud, tot menjat pel nou foc**"

L'amor probablement no ha fet desaparéixer els problemes, representats per les onades contra les roques i les tempestes d'inquietud, però l'amant ja no s'obsessiona amb les adversitats perquè la vida diària està marcada per l'amor, representat pel nou foc. Quan parlem d'amor, el foc representa tradicionalment la passió, que és un element important, sobretot en els seus primers estadis. La idea de què el foc s'ho menja tot està molt connectada amb la realitat diària, és una metàfora molt ben trobada perquè el foc, efectivament, ho transforma tot en cendres que una bufada de vent es pot emportar fàcilment. De la mateixa manera l'amant veu com la passió fa desaparéixer la inquietud.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"**Ja no se n'anirà, l'ocell de tants amors**"

Vol dir que considera que aquest amor al qual es refereix és l'amor definitiu, el que durarà per sempre, el que sempre estarà present, que mai se n'anirà i que fa que els dies siguen plens de sol i sense dolors.

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

"**Desmesuradament, tot és com ha de ser**"

Quan una persona està enamorada, sent l'amor com un sentiment molt gran, per això es pot dir que l'amor sempre és desmesurat. A més, l'amant no li demana res més a la vida que aquest amor, per això diu que tot és com ha de ser, que no fa falta rellotge per a viure ni cap altra cosa que aquest amor.

▶ Llig la teua explicació als companys de classe, escolta les interpretacions dels qui n'hagen fet una de diferent si n'hi ha. Debateu sobre les explicacions donades a les diferents frases. Es contradiuen o tenen un sentit similar? Tracteu d'arribar a un consens.

Parlem de les paraules

El món de la música és molt complex.

▶ Ací tens el nom de la major part de les professions relacionades amb la música. Escriu el número que correspon a la definició de la seua funció.

Intèrpret musical **1**

Cantant **4**

Compositor **2**

Lletrista **5**

Cantautor **6**

Arreglista **3**

1. Instrumentista que toca les peces musicals creades per altres persones.
2. Persona que crea música combinant els sons.
3. Persona que adapta la música creada per un altre, per a ser tocada amb un instrument que no estava previst a l'obra original, per a la veu d'un determinat cantant o introduint característiques d'un estil musical diferent.
4. Qui canta les cançons que han sigut compostes per altres en lletra i música.
5. Persona que escriu les lletres de les cançons.
6. Individu que escriu i compon les cançons que interpreta.

Cada cantautor té el seu tarannà. N'hi ha que treballen sobretot el so i expressen les seues sensacions fonamentalment amb la música, a voltes utilitzen la lletra com a suport per poder introduir la veu humana i fer més càlids els seus concerts, però amb molt poc contingut. Altres, en canvi, troben en les paraules un mitjà per explicar el que senten d'una manera més precisa.

▶ Reflexiona sobre això. Si un cantant escriu lletres per a les seues cançons que remouen els sentiments de la gent, es pot dir que és un poeta?

[X] Si, les cançons són fetes de versos. [ ] No, poeta és el que escriu llibres.

[ ] No ho sé

▶ Llig a wikipedia la definició del que és un poeta.
http://ca.wikipedia.org/wiki/Poeta

CONTINGUT QUE PROPORCIONA L'ENLLAÇ

Un **poeta** és un escriptor dedicat a la producció de poesia. Hi ha poetes que es concentren en **el seu món personal**, d'altres en el **pensament** filosòfic, metafísic o en el lingüístic, en la **realitat que viuen** o **el que imaginen**; o bé usen aquests diversos factors en la seva obra poètica. En nombroses ocasions, els poetes escriuen llibres on expliquen quins són els factors estètics de la seva producció: la poètica.

▶ Escolta la cançó de l'Ovidi *Autocrítica i crítica*, interpretada per Inadaptats.

https://www.youtube.com/watch?v=TYS1xUWlo0M

O cantada per l'Ovidi Montllor

https://www.youtube.com/watch?v=Vmpo9qDXwqg

LLETRA DE LA CANÇÓ PER AL MESTRE/A

Autocrítica i crítica

Tancat a casa la major part del temps,
no sóc amant de llepar. No tinc déus,
ni pensaments de trobar-me en tal cas.
Jo sóc qui sóc. Si vols veure'm, em veus.

El meu treball el demostre com puc
i tant com puc em done tot a ell.
Millor, pitjor, el judici ja és vostre
i amb l'ofici arribaré a ser vell.

Llavors veurem quina retribució
em tocarà en tant que jubilat.
Si dic això és perquè, com he dit,
no sóc amant de llepar un sol dit.

Jo sé que vaig amb les meues cançons
saltant històries, saltant situacions.
Ara dic groc i després passe al verd,
sé que és difícil seguir-me l'explicat.

Per tant, per tots, em vaig a presentar:
jo ací explique a la meua manera
uns fets, un temps, una estima, una idea:
jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.

Per a uns pollet, per a altres una fera.
Com bé veureu, no arribe a l'u seixanta.
Si, com he dit al bell començament,
sóc dels qui resta a casa el major temps,

no és pas per boig ni per sentir-me estrany,
és pel dubte, i dubte molt companys:
Quina és la porta que s'obre sense pany?
Quantes persones et reben sense engany?

Quants parlen d'ells dient que de tu parlen?
Quants m'estaran posant en dubte ara?
Doncs repetesc: jo parle del meu temps,
estime el viure ja d'un colp per a tothom.

Tinc un partit i una ideologia,
dic el que dic sense cap covardia,
però també sé el preu de tot això:
més tard o d'hora m'arribarà sentència.

Car no interessa qui no llepa amb paciència.
M'aïllaran dient que m'he aïllat,
diran o diuen que ja sóc acabat.
No pense pas donar-me per guanyat.

Mentrestant jo no m'empasse la porga
d'aquells que creuen que tot està tan clar.
Respecte això amb tot el meu respecte,
admire artistes, admire comediants.

Però jo sóc jo, i no em puc deslligar,
de mi mateix poc més puc explicar:
Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.
Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.

Som els artistes: el cantant, el pallasso.

▶ Quin o quins dels espais en què es concentren els poetes creus que ha triat l'Ovidi Montllor?

[X] El seu món personal [ ] Pensament filosòfic [ ] Pensament metafísic

[ ] Estudi i experimentació lingüística [X] La realitat que viu [ ] Món imaginat

- Busca les lletres de les cançons que cantava l'Ovidi. Aquesta pàgina web et pot ser útil.

http://www.viasona.cat/grup/ovidi-montllor/totes-les-lletres

Tria la que més t'agrade per crear el teu propi núvol amb les paraules de l'Ovidi, seguint el procés que t'expliquem.

PROCÉS

- Entra al programa http://www.wordle.net/create

- Prem el botó

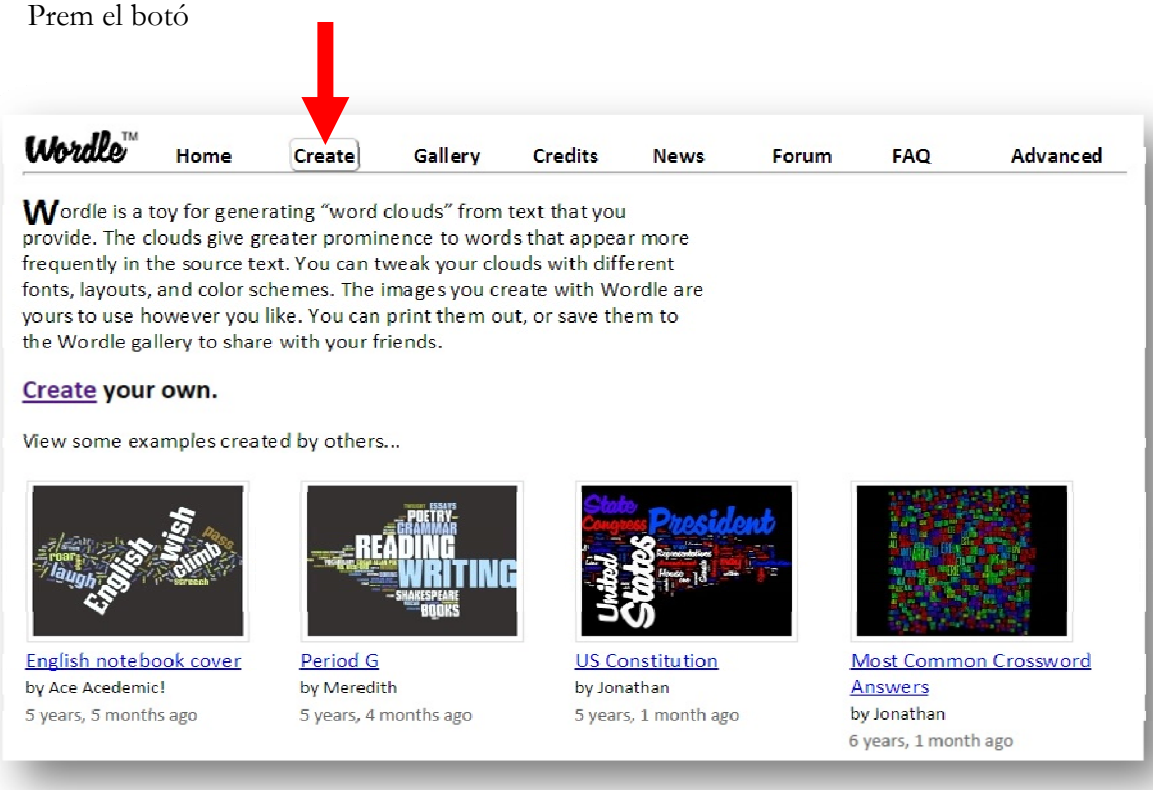

Apareix aquesta pantalla.

- Enganxa el text de la cançó.

Prem el botó **Go**

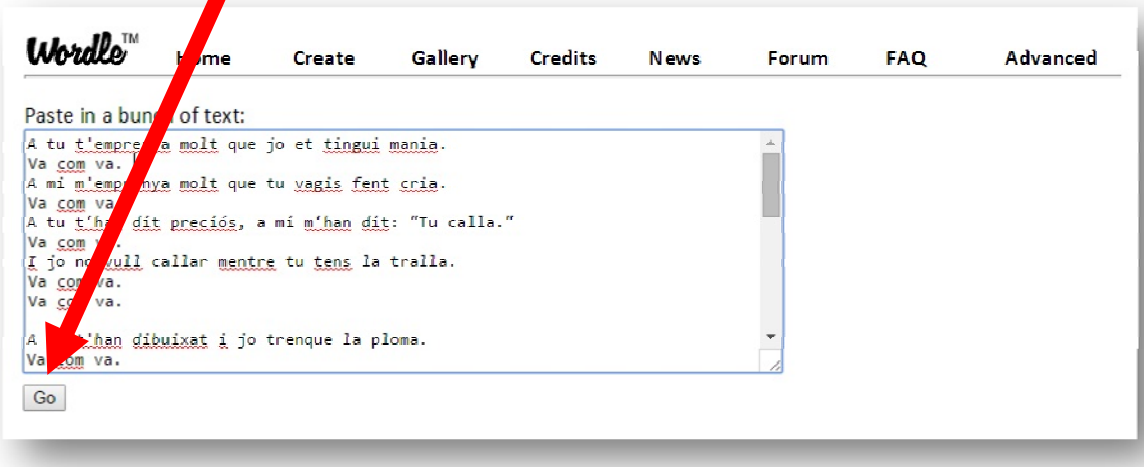

Un cop tingues el teu núvol, pots fer canvis utilitzant els botons: editar, llenguatge, font, forma i color.

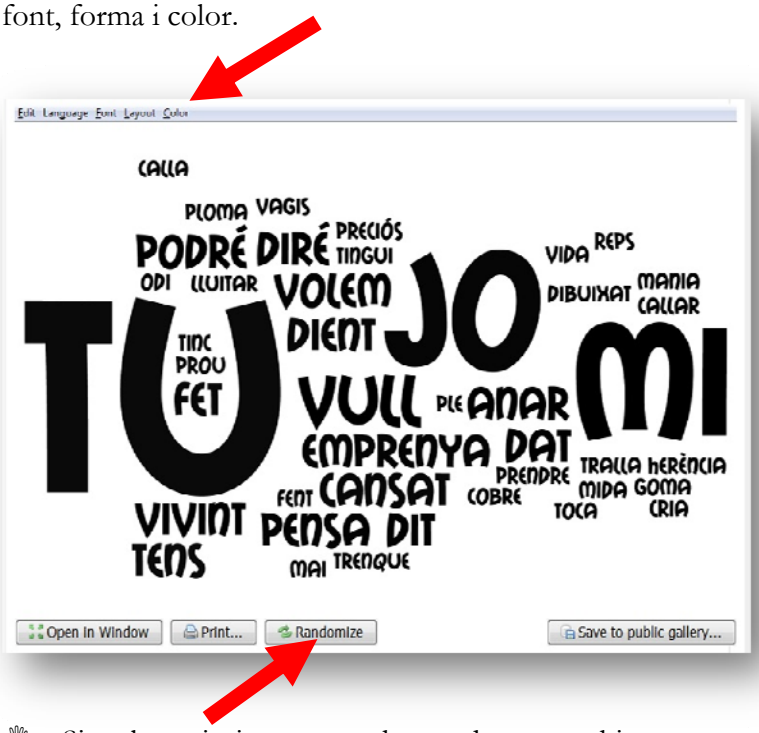

Vés amb compte. Si el dibuix que tens t'agrada una mica, guarda'l abans de continuar fent canvis, perquè no podràs tornar enrere.

Les paraules més grans són les que apareixen amb més freqüència al text que has enganxat. Si no t'agrada el resultat, li pots demanar al programa que use menys paraules.

Si vols variacions sense haver de pensar-hi massa, utilitza el botó que fa barreges aleatòries dels paràmetres possibles.

Per conservar el teu núvol, no faces servir el botó que proporciona el programa, obliga a guardar-lo en una galeria pública a internet. Usa aquest truc.

1. Posa el dibuix ben centrat a la pantalla.
2. Prem la tecla **Imp. Pant** del teu teclat. Això copiarà el dibuix.
3. Obri un programa de dibuix o disseny qualsevol. Per exemple *Paint*.
4. Enganxa.
5 Retalla el que no vols de la imatge. Guarda-la, per exemple com a JPEG, on vulgues.
6. Pots fer servir el núvol com a fons de pantalla o folrar una carpeta.

El que ens diuen les cançons

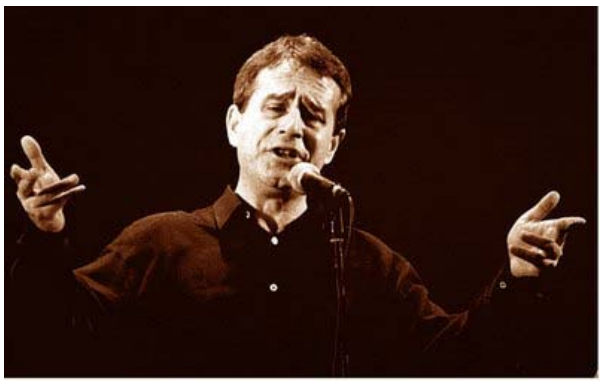

L'Ovidi Montllor era un home del poble. La seua mirada corresponia al temps que va viure, a la seua ideologia i a la societat que el rodejava. Va nàixer quan la guerra civil encara era molt recent i a una família que estava al bàndol dels perdedors, gent d'esquerres. Això va contribuir a fer que fóra aviat conscient de les injustícies socials i del mal funcionament del món. L'arribada de la democràcia va il·lusionar molt a la gent, però les coses massa esperades mai són com les havíem imaginat. Per si no n'hi hagués prou amb això, les veus crítiques com la seua van ser ignorades i arraconades. A veure si som capaços de copsar això a les seues cançons.

Per a saber més sobre això, llegeix l'article d'aquest retall de diari:

▶ Ara, torna a escoltar la cançó de l'Ovidi *Autocrítica i crítica*, interpretada per El Diluvi, llegint al mateix temps la lletra. https://www.youtube.com/watch?v=gcSucjQ1amQ

Ovidi, de izquierdas

14-III-95
Vanguardia

3579

VICENT PARTAL

Se ha dicho poco. Que Ovidi Montllor era de izquierdas. Seguramente, a efectos de homenaje, no parece un buen momento para lucir este pedigrí. Pero peores, mucho peores, fueron otros momentos. Y él nunca lo escondió. Mirando a contraluz: Ovidi Montllor era uno de aquellos señores que te hacían sentirte bien siendo de izquierdas.

Los adjetivos que se le han aplicado a su muerte lo retratan: honesto, honrado, trabajador, amigo, solidario, recto pero irónico, sincero, sin doblez. Podemos repartirlos gratuitamente, por supuesto. En todas partes, de todos los colores, hay gente así porque nació de izquierdas en una ciudad, Alcoy, que tiene en el trabajo la identidad.

▼

De una cortina vieja le hicieron una camisa roja. De Teresa aprendió que no existían los Reyes de Oriente ni los lobos ni los espíritus. Como el viejo sindicalista, que nunca fue, afirmó que no es de ladrones decir amén si el sudor de lo que creamos no lo seca lo que recibimos. Llevó, lleno de orgullo, langosta a su padre. A la prisión de Franco. Trabajó en no se sabe cuantos oficios. Y a su izquierda de niño sumó su realidad de izquierdas. Aprendió a entonar el sí señor y descubrió que ya no alimentaban las migajas. Saludó a los camaradas recordando que un día el llanto será de alegría.

▼

Y la suma de las dos experiencias le permitió retratar la pandilla con blusones de la salida del Liceu, como si hubiera vivido en la Barcelona anarquista. O entonar Salvat-Papasseit con aroma de playa de la Barceloneta, encendida de panfletos mientras los jóvenes se bañaban desnudos.

"A Alcoi", aquel elepé rotundo que Antoni Miró diseñó dentro de un embalaje obrero, condensó toda la capacidad de retratar su mundo: su ciudad, su orgullo, su libertad como una bofetada al fariseísmo. Su creatividad. Su trabajo. El futuro dignificante del esfuerzo. Su solidaridad.

Son palabras y conceptos que pueden sonar extraños. Pasados. Contradictorios. En su nombre, se han cometido tantas barbaridades... Pero son conceptos, palabras, valores, que para ciertos ciudadanos significan nuestra manera de movernos en este asfixiante final de siglo.

▼

Todo se reduce a poca cosa: honestidad, honradez, trabajo, amistad, solidaridad, rectitud, ironía, sinceridad. Ovidi Montllor, visto desde fuera, era eso. Y lo era, en su caso concreto, porque era de izquierdas.

Es posible que los elogios vertidos se limiten a una breve despedida. Tal vez nadie reparará en que muchos de sus compañeros siguen aquí, al pie del tajo. La transición rompió muchas cosas. Entre otras el sueño de unos países catalanes teñidos con el rojo plural del progreso.

Pero ahora que ya no queda muro y que ya no podemos seguir hablando como si nada hubiera pasado tal vez sea un buen momento para volver a explicar que la ética y la estética tienen su valor. Puede que sean la más preciada bandera.●

VICENT PARTAL, *periodista*

Tancat a casa la major part del temps,
no sóc amant de llepar. No tinc déus,
ni pensaments de trobar-me en tal cas.
Jo sóc qui sóc. Si vols veure'm, em veus.

El meu treball el demostre com puc
i tant com puc em done tot a ell.
Millor, pitjor, el judici ja és vostre
i amb l'ofici arribaré a ser vell.

Llavors veurem quina retribució
em tocarà en tant que jubilat.
Si dic això és perquè, com he dit,
no sóc amant de llepar un sol dit.

Jo sé que vaig amb les meues cançons
saltant històries, saltant situacions.
Ara dic groc i després passe al verd,
sé que és difícil seguir-me l'explicat.

Per tant, per tots, em vaig a presentar:
jo ací explique a la meua manera
uns fets, un temps, una estima, una idea:
jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.

Per a uns pollet, per a altres una fera.
Com bé veureu, no arribe a l'u seixanta.
Si, com he dit al bell començament,
sóc dels qui resta a casa el major temps,

no és pas per boig ni per sentir-me estrany,
és pel dubte, i dubte molt companys:
Quina és la porta que s'obre sense pany?
Quantes persones et reben sense engany?

Quants parlen d'ells dient que de tu parlen?
Quants m'estaran posant en dubte ara?
Doncs repetesc: jo parle del meu temps,
estime el viure ja d'un colp per a tothom.

Tinc un partit i una ideologia,
dic el que dic sense cap covardia,
però també sé el preu de tot això:
més tard o d'hora m'arribarà sentència.

Car no interessa qui no llepa amb paciència.
M'aïllaran dient que m'he aïllat,
diran o diuen que ja sóc acabat.
No pense pas donar-me per guanyat.

Mentrestant jo no m'empasse la porga
d'aquells que creuen que tot està tan clar.
Respecte això amb tot el meu respecte,
admire artistes, admire comediants.

Però jo sóc jo, i no em puc deslligar,
de mi mateix poc més puc explicar:
Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.
Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.

Som els artistes: el cantant, el pallasso.

▶ Fixa't en aquest vers. **"No sóc amant de llepar"**

1. Què creus que vol dir?
2. Amb quina part del que hem explicat abans està relacionada aquesta actitud que el cantautor confessa a la cançó?
3. Busca, al final de la cançó, una estrofa que ho explica amb més detall.
4. Està el cantant disposat a rendir-se? A quina part d'aquesta estrofa ho diu?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

1. Vol dir que no li va al darrere a la gent, que no fa la pilota, per exemple als polítics o als empresaris d'espectacles perquè li donen feina.
2. Està relacionat amb el fet que "**les veus crítiques com la seua van ser ignorades i arraconades**". Parla de què això va passar ja arribada la democràcia.
3. **Car no interessa qui no llepa amb paciència.**
   M'aïllaran dient que m'he aïllat,
   diran o diuen que ja sóc acabat.
   No pense pas donar-me per guanyat.
4. El cantant no està disposat a rendir-se. És el que vol dir **"No pense pas donar-me per guanyat"**.

▶ Fixa't en aquest altre vers. **"Per a uns pollet, per a altres fera"**

1. Què vol dir ser un pollet o una fera?
2. De quina manera pot estar el vers relacionat amb la ideologia de la gent que rodeja al cantautor?
3. Busca, al final de la cançó, una estrofa on explica això de la ideologia.
4. Quina és la conclusió que treu?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

1. Ser un pollet és ser inofensiu, amable i conformat. Ser una fera és atacar, en aquest cas a les idees de les persones més que a elles mateixes.
2. Això està relacionat amb la ideologia perquè, normalment, considerem a les persones com a pollets o feres segons si estan o no d'acord amb nosaltres, si es conformen i no ens impedeixen fer el que volem o si ens hi posen entrebancs.
3. **Tinc un partit i una ideologia,**
   dic el que dic sense cap covardia,
   però també sé el preu de tot això:
   més tard o d'hora m'arribarà sentència.
4. Treu la conclusió que segurament li faran pagar car que diga el que pensa. Com? No donant-li feina, no publicant els seus poemes, no editant els seus discs. Condemnant-lo al silenci, com parlàvem abans, perquè els resulta incòmode escoltar les veritats.

▶ Fixa't en aquests altres versos.

"El meu treball el demostre com puc
i tant com puc em done tot a ell"

1. Quin tret del seu caràcter pots deduir d'aquestes paraules?
2. Recordes quins són els oficis que relaciona amb difondre les idees? Si no els recordes, llegeix de nou la cançó i identifica'ls.
3. Per què penses que aquests oficis serveixen per a dir veritats?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

1. Puc deduir que l'Ovidi era una persona molt treballadora, que posava tot el que calia en la feina que feia: temps i ànima.
2. Diu: **Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.**
3. Són oficis que serveixen per a dir veritats perquè moltes cançons, obres de teatre i pel·lícules expliquen el món com el veu qui els ha escrit i això sempre representa una crítica a les coses que passen. El món no és perfecte, de fet, no ho serà mai, encara que és evident que pot ser molt millor que el que tenim ara.

Fugida de paraules

- Escolta la cançó **Homenatge a Teresa**, al mateix temps que lliges la lletra.

Ací la tens cantada per Ebri Knigth:
https://www.youtube.com/watch?v=zbnOvwYVbVU

O per l'Ovidi Montllor:
https://www.youtube.com/watch?v=vuhZ1Y-JY54

- Ara, escriu les paraules que falten a la lletra.

Com un record d'infantesa
sempre recordaré
a la Teresa,
ballant el vals.

Potser fos l'últim fet
amb algú que estimés
abans que un bombardeig
la tornés boja.

Tots els xiquets la seguíem
i en un solar apartat
ens instruíem
al seu voltant.

Mig descabellonada
ens mostrava les cuixes
i ens donava lliçons
d'anatomia.

Ella ens va dir d'on veníem.
I que els reis de l'Orient
no existien.
Ni llops ni esperits.

Ens parlava de l'amor
com la cosa més bonica
i preciosa.
Sense pecats.

Ens ensenyà a ballar
a cantar i a estimar.
D'això ella era
la que més sabia.

Amb una floreta al seu cap
i un mocador negre al coll
i faldes llargues
i un cigarret.

Vas ser la riota dels grans,
i la mestra més volguda.
dels infants.

Ara de gran comprenc
Tot el que per tu sent
i et llence un homenatge
als quatre vents.

Com un record d'infantesa
sempre et recordaré, Teresa,
ballant el vals.

Aprenem més sobre l'Ovidi Montllor

QUÈ ÉS EL MURAL?

El Mural és un programa de ràdio mensual que es difon pel sistema de penjar-lo a la xarxa. Es tracta d'una iniciativa d'Escola Valenciana i està realitzat per un equip de treballadors i treballadores de RTVV. Dirigit per la periodista Amàlia Garrigós, l'equip es completa amb periodistes, tècnics i productors amb una llarga trajectòria en el món radiofònic com són Pau Vendrell, Xelo Ribera, Jordi Cabezas, Cristina Mollà, Pepe Moreno i Iñaki Mazkiaran. Tots treballen d'una manera altruista i voluntària.

El programa es penja a les pàgines dels diaris i revistes digitals col·laboradors: Vilaweb, La Veu del País Valencià, Tres deu, Sons de Xaloc, Mildenou, Llibertat.cat, AraMultimèdia (Ara Ràdio), El Punt /Avui digital. També a les de les emissores col·laboradores: Ràdio Burjassot, Ràdio Cocentaina, Ràdio Godella, Ràdio Mislata, Ràdio Élite de Muro, Ràdio l'Om de Picassent, Ràdio Puçol, Ràdio Túria de l'Eliana, Ràdio Banyeres, Ràdio Klara, VOX UJI Ràdio, Ràdio Pego, Ràdio Sol d'Albal, Xtradio, Ràdio Terra, Cabiló Ràdio, Ràdio Malva, MediaUni de la Universitat de València, Ràdio Insurrecta.

EL PROGRAMA SOBRE L'OVIDI MONTLLOR

El 10 de març de 2015 feia 20 anys de la desaparició de l'Ovidi Montllor. Per això el programa s'havia de dedicar al cantant, poeta, actor i rapsode. L'escoltarem parlant del pare de qui va heretar la disciplina i el rigor en el treball, dels seus 36 oficis abans de dedicar-se a la música, de l'ideal futur d'una societat justa, de la marginació a què fou sotmés i del seu amor a Alcoi i a Barcelona. Al programa es parla de l'ostracisme a què va ser condemnat, però també de com els més joves s'estan trobant amb un personatge extraordinari que difon un missatge vigent al segle XXI farcit de reivindicacions laborals, de drets i de llibertats. Compromés amb la cultura i amb el seu poble, l'Ovidi Montllor ha deixat un llegat valuós als músics actuals.

▶ Escolta els primers 40 minuts d'aquest programa de ràdio (Si tens temps, escolta'l sencer). Et permetran conéixer molt millor l'Ovidi Montllor. Pren notes i després respon les preguntes que et plantegem.

http://www.ivoox.com/girem-amb-l-ovidi-el-mural-9-fragment-audios-mp3_rf_4162991_1.html#

PREGUNTES

1. A quin moviment musical pertanyia l'Ovidi Montllor?

La Nova cançó.

2. Quines especialitats artístiques i creatives conreava?

Poeta, autor de lletres de cançons, intèrpret musical, compositor, rapsode. Actor de teatre, televisió i cine.

3. Què li va passar els últims anys de la seua carrera artística?

Va ser despatxat de la discogràfica (ja no interessava editar la seua música), oblidat pels dramaturgs (no li donaven papers als teatre) i vetat per certs mitjans de comunicació. A més, els reconeixements li van arribar massa tard.

4. Com s'ho fan els músics d'El Diluvi per acostar la música de l'Ovidi als joves?

El Diluvi fa folk fusió. Trasllada a esta terra els ritmes com la cúmbia americana, entre altres i, per acostar més la seua proposta als joves, converteix algunes cançons de l'Ovidi en ballables.

5. Com pensava l'Ovidi que havia de ser el món?

Pensava que totes les persones havien de tenir totes les possibilitats, que totes les persones havien de ser respectades i que no hauria d'haver-hi necessitat de moviments de no-violència i altres coses semblants perquè el món hauria de ser un lloc on tothom se sentís bé i en pau.

6. Quines característiques tenia la família de l'Ovidi Montllor?

Els seus pares venien de famílies llauradores i proletàries. La seua mare mai va anar a escola i als nou anys ja treballava a la indústria del paper. A la mateixa edat, el seu pare ja treballava a la indústria tèxtil. Eren gent d'esquerres, el seu pare era anarquista, li agradava el camp i, a voltes, plantava arbres a la muntanya. El seu pare li déia: Primer aprèn un ofici i després reclama les coses, sempre t'escoltaran més.

7. Quina classe de persona era ell?

Era un ésser disciplinat i amb moltes ganes d'aprendre els oficis als quals es dedicava. Va treballar en molt diverses coses. Mostrava un gran rigor en el treball. Es veia a ell mateix a mitjan camí entre els obrers d'Alcoi i els intel·lectuals urbans de Barcelona.

8. On pensava que estava l'origen de les seues ganes d'expressar la protesta a les seues cançons?

Pensava que la societat no li havia donat les coses que li hauria d'haver donat i s'identificava amb les altres persones que passaven per la mateixa situació. Considerava que hi ha al món milers i milers de persones de les quals la societat no s'ocupa ni tampoc preocupen a la gent que la dirigeix. Per a Ovidi són gent que només tenen interés per als polítics i dirigents com a elements que fan funcionar el sistema.

9. A quins poetes recitava?

Només se'n citen quatre al programa: Joan Salvat Papasseit, Blai Bonet, Pere Quart i Vicent Andrés Estellés, però a qualsevol lectura sobre l'Ovidi en trobarem molts més.

10. Per què Núria Cadenes diu que és l'artista total?

Perquè sabia captar l'arrel del que som i mostrar-ho amb el seu art. Una altra persona diu al programa que l'Ovidi conjugava acció, dicció i cançó a l'escenari. A més hi ha el pintor Antoni Miró que diu que va ser "el millor pallasso que hem tingut" volent dir que expressava molt bé les coses, sobretot a l'escenari, amb les seues cançons.

11. L'Ovidi pensava que les seues cançons durarien o que acabarien quedant desfasades?

Pensava que quedarien desfasades, de fet, parlava de les seues cançons d'urgència, pensant que la seua importància estava en ajustar-se al que passava en els temps que ell estava vivint, eren cançons escrites per mostrar els problemes que anava veient en cada moment.

12. Què és el que realment ha passat?

Les cançons continuen vigents. Ell també es va adonar que els temps no van canviar tant com es pensava i els problemes que li van fer escriure les cançons encara existien molts anys més tard.

13. Quina feina significativa de doblatge va fer?

Va doblar el personatge de Sam a la pel·lícula *Casablanca*, protagonitzada per Humphrey Bogart. A més era el narrador.

També va treballar a *El salari de la por*. Va doblar a Yves Montant.

NIVELL

Ensenyament Primari

6-11 anys

Sopa de lletres

▶ Escolta la cançó *La fera ferotge* de l'Ovidi Montllor.

Ací la tens cantada a ritme de reggae per The Penguins Ska:
https://www.youtube.com/watch?v=Oa4Ir2P81x8

Ací cantada per l'Ovidi Montllor:
https://www.youtube.com/watch?v=XS2FUv374IE

▶ Mira quins personatges surten a la cançó i on passa tot. Busca les paraules en aquesta sopa de lletres. Trobaràs cinc personatges, cinc llocs i un vehicle.

N	P	T	F	S	H	F	R
G	M	C	E	C	A	S	A
U	P	A	R	C	G	S	F
A	L	C	A	L	D	E	P
R	A	O	I	T	A	N	D
D	T	T	J	R	M	Y	K
I	J	X	X	I	C	O	T
E	A	E	Q	L	H	R	B
S	W	C	H	O	T	E	L
C	A	R	R	E	R	S	C

▶ Apreneu la cançó per cantar-la tots junts. Podeu fer un enregistrament i penjar-lo a la web de l'escola.

La fera ferotge

Per ordre de l'Alcalde
es fa saber a tothom
que una fera ferotge
del parc s'escaparà.
Es prega a les senyores
compren força aliments
i no surten de casa
fins que torne el "bon temps".
Tot el que tinga cotxe
que fota el camp corrent,
i se'n vaja a la platja,
a la torre o als hotels.
L'Alcalde s'encarrega,
fent ús dels seus poders,
de la fera ferotge
deixar-la sense dents.
El que això no acompleixca
que no es queixe després
si per culpa la fera
ell rep algun turment.
Jo que no tinc ni casa,
ni cotxe, ni un carret
em vaig trobar aquell dia
la fera en el carrer.
Tremolant i mig mort:
-Ai Déu, redéu, la fera!
I en veure'm tan fotut
em va dir molt planera:
-Xicot, per què tremoles?
Jo no te'm menjaré.
-I doncs, per què t'escapes
del lloc que tens marcat?
-Vull parlar amb l'Alcalde
i dir-li que tinc fam,
que la gàbia és petita,
jo necessite espai.
Els guàrdies que la veuen
la volen atacar,
la fera es defensa,
no la deixen parlar.
Com són molts i ella és sola,
no pot i me l'estoven.
I emprenyats per la feina,
a la gàbia me la tornen.
Per ordre de l'Alcalde
es fa saber tothom
que la fera ferotge
ja no ens traurà la son.
I gràcies a la força
no ha passat res de nou,
tot és normal i "maco"
i el poble resta en pau.

▶ Contesta aquestes preguntes.

1. Per què li diuen a la gent que es tanque a casa?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

El que volen dir és que la fera és perillosa, per això li diuen a la gent que es tanque a casa, per a evitar que la fera els faça mal.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE
En aquest punt de la cançó, en realitat, ningú sap si la fera és perillosa o no. Qui ho diu que és perillosa? Les autoritats, i fins i tot li diuen a la gent que després no es queixe si decideix eixir de casa mentre la fera està solta.

2. Per què s'escapa la fera?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Perquè té fam i la fan viure en una gàbia petita.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE
Es pot tenir fam de menjar i també d'altres coses, com ara fam d'amor o d'amistat. Es pot tenir fam de qualsevol cosa que una persona trobe a faltar i qualsevol cosa inclosa en els drets humans o en els drets de la infància: llibertat, igualtat, respecte, justícia, intimitat, llibertat d'expressió, educació, cultura... A quin d'aquests drets s'està referint la fera quan diu que la gàbia és petita?

Llibertat

3. Com pensa enfrontar-se a la fera l'alcalde?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Amenaça a la fera amb deixar-la sense dents.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE
Quina és la part més perillosa d'un animal? La que serveix per a mossegar: les dents. Els pares diuen normalment: "No t'acostes a aquest gos, que et mossegarà". L'alcalde continua dient que la fera és perillosa però que ell s'encarrega de deixar-la sense allò que té de més perillós. Persones i animals poden semblar perilloses per altres raons, a més de per les seues dents. El més perillós que tenia l'Ovidi Montllor no eren les seues dents, eren les seues cançons, perquè les utilitzava per a protestar contra les coses que no li agradaven.

4. La fera li fa por al cantant?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Al principi sí, perquè s'havia cregut el que deien l'alcalde i els guàrdies. Després ja no perquè quan parla amb ella s'adona que no és tan perillosa com deien. Fins i tot és simpàtica i amable.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE/A
Això ens hauria de fer pensar que no hem de fer cas a la gent quan critica a algun company. El millor és acceptar-los a tots, parlar amb ells i decidir per nosaltres mateixos quins han de ser els nostres millors amics. Les persones no sempre estan encertades en els seus judicis sobre els altres.

5. La deixen parlar els guàrdies?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

No la deixen parlar.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE/A
A quins dels drets que hem dit abans correspon el fet que no la deixen parlar: llibertat d'expressió i dret a la justícia. No hi ha justícia si no s'escolta a la persona, si no se la deixa defensar-se.

6. Què li fan a la fera?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

L'ataquen, la peguen i la tornen a la gàbia.

7. És just com acaba la història?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Clarament no és just.

- Pensa com t'agradaria que acabés i escriu la història de la fera canviant el final.

- Llegeix i escriu una paraula a cada buit que hi ha al text.

Als contes, moltes voltes, surten animals que parlen però nosaltres sabem que els animals no parlen. Els autors dels contes posen als animals en les situacions en què normalment estan les persones per explicar el que pensa la gent i el que li passa. L'Ovidi Montllor va fer el mateix en aquesta cançó. Tracta d'imaginar que l'Ovidi va posar que era una fera però en realitat pensava en una persona.

Seria una persona que es volia queixar de què no tenia prou ..menjar.. per a ell i la seva família. Seria una persona que tenia una casa massa ..xicoteta.. per a ell i la seva família. Seria una persona que volia dir tot això i demanar que l'ajudaren, que li donaren feina per a guanyar suficients diners per a viure com cal. Però no la van deixar ..parlar.. Què van fer amb ella? La van ..pegar.. i la van ..tancar.. Això passava en un país on la gent no es podia ..queixar.., és a dir, on no hi havia llibertat d'expressió ni justícia.

Mots encreuats

▶ Les paraules correctes per a resoldre aquesta graella de mots encreuats són totes a la lletra de la *Cançó de les balances*, que canta l'Ovidi Montllor i està basada en un poema de Josep Maria Carandell. Són els noms de les coses que posseïa el rei.

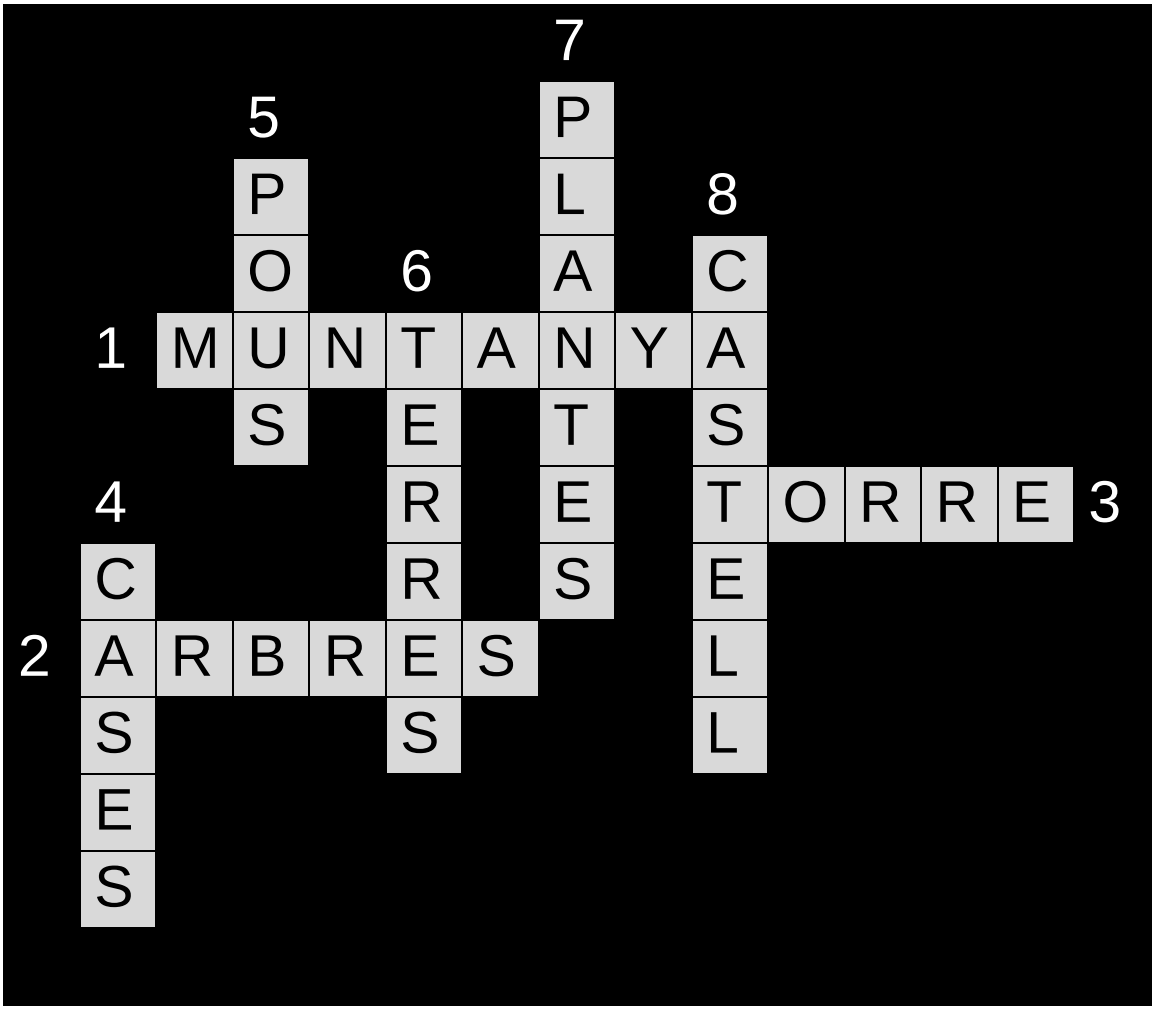

Escolta la cançó, cantada per un grup de xiquets:
https://www.youtube.com/watch?v=O2dod7t3d1E

O cantada per l'Ovidi Montllor:
https://www.youtube.com/watch?v=tZqKn-V-C5s

Baixa la lletra:
http://www.viasona.cat/grup/ovidi-montllor/veri-good/canco-de-les-balances

Llig les definicions i ompli la graella.

DEFINICIONS

1. Elevació del terreny d'alçada considerable.
2. Plantes altes i amb troc del qual es pot fer llenya. N'hi ha que donen fruita.
3. Construcció alta que servia per a vigilar l'entorn.
4. Edificis on viu una sola família. Poden tenir jardí.
5. Forats molt fondos dels quals es trau aigua.
6. Els camps i altres terrenys que pertanyen a una persona.
7. Creixen si poses llavors dins la terra i les regues.
8. El lloc on viu el rei i la gent que el serveix.

LLETRA DE LA CANÇÓ PER AL MESTRE/A

Cançó de les balances

Doncs era un rei que tenia
el **castell** a la **muntanya**,
tot el que es veia era seu:
Terres, **pous**, **arbres** i **cases**,
i al matí des de la **torre**
cada dia les comptava.

La gent no estimava el rei,
i ell tampoc no els estimava,
perquè de comptar en sabia,
però amor, no li'n quedava,
cada cosa tenia un preu,
la terra, els homes, les cases.

Un dia un noi del seu regne
vora el castell va posar-se.
I va dir aquesta cançó
amb veu trista però clara:
- Quan vindrà el dia que l'home
valgui més que pous i cases,
més que les terres més bones,
més que les **plantes** i els arbres?
Quan vindrà el dia que l'home
no se'l pese amb les balances?

El rei, que va sentir el noi,
el va fer agafar i, amb ràbia,
va ordenar que li donessin
cent cinquanta bastonades
i a la torre el va tancar,
castigat a pa i aigua.

Però el poble encara sap
la cançó de les balances,
i quan s'ajunten els homes,
rient i plorant la canten.

▶ Fixa't en aquests versos:

"Doncs era un rei que tenia
el castell a la muntanya,
tot el que es veia era seu:
Terres, pous, arbres i cases,
i al matí des de la torre
cada dia les comptava".

RESPON A AQUESTA PREGUNTA
Creus que tenir moltes coses fa felices a les persones? Per què?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

No. Tenir moltes coses però no tenir l'amor de les altres persones no fa feliç a ningú. La felicitat és a trobar-se bé amb la nostra família i amb els amics. Hem de voler tenir les coses que ens fan falta per a viure però no passar la vida volent tenir més i més coses que no siguen necessàries.

POSSIBLE SUGGERIMENT DEL MESTRE
L'ocupació més important del rei era comptar les coses que tenia però en realitat no en gaudia perquè no li podia explicar a ningú com eren de boniques les cases i com s'hi estava de bé a dins, ni com canviaven de color les fulles dels arbres amb les estacions, ni com era de fresca l'aigua del pou, ni que les terres ja estaven sembrades de blat i aviat es podrien collir les taronges, que serien d'allò més dolces.
Comptar les coses: un, dos, tres, quatre, cinc... és igual que mantenir-se allunyat d'aquestes mateixes coses. Comptar les coses és no gaudir-ne, que no t'agraden per la seua utilitat sinó més aviat com a objectes que no fan res. Per a què servirien els colors d'un estoig si els comptareu cada dia però mai els usareu per a pintar per por a què deixaren de ser així de llargs i bonics?

▶ Fixa't en aquests versos

"**Cada cosa tenia un preu, la terra, els homes, les cases"**.

RESPON A AQUESTA PREGUNTA
Que una cosa tinga un preu vol dir que es pot comprar i vendre per eixe preu. Quina de les coses que se citen en aquest vers no s'hauria de poder comprar i vendre? Per què?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Els homes no haurien de tenir preu perquè les persones no es poden vendre.

POSSIBLE SUGGERIMENT DEL MESTRE
Això té a veure amb la falta d'amor del rei. Algú que vol a les persones sap que no tenen preu i que l'amor de la gent tampoc es compra, es guanya.

▶ Fixa't en aquests versos

"El rei, que va sentir el noi,
el va fer agafar i, amb ràbia,
va ordenar que li donessin
cent cinquanta bastonades
i a la torre el va tancar,
castigat a pa i aigua"

RESPON A AQUESTA PREGUNTA
Per què es va enfadar el rei?

EXEMPLE DE RESPOSTA POSSIBLE

Perquè el xic li va dir cantant el que pensava, que les persones han de ser més importants que els pous, arbres, cases i terres. La cançó del xic criticava al rei.

POSSIBLE SUGGERIMENT DEL MESTRE
Quan el xic parla de què està esperant el dia que a les persones no se les pese amb les balances vol dir el dia en què no es pose un preu a les persones, perquè les balances es fan servir per a pesar el que es ven. També és una manera de dir que hi ha gent que utilitza les balances per a valorar a les persones: les idees o els fets que m'agraden d'aquesta persona a la dreta i les que no m'agraden a l'esquerra. Si pesen més les idees i els fets que no m'agraden arraconaré a aquesta persona.

▶ Llegeix aquestes expressions i encercla les que creus que tenen alguna cosa a veure amb el que demanava el xic a la cançó que no li va agradar al rei.

POSSIBLES SUGGERIMENTS DEL MESTRE

JUSTÍCIA: *No és just castigar a una persona per dir el que pensa.*

LLIBERTAT D'ANAR ON VULGUIS: *Si les persones pertanyien al rei, això volia dir que no podien anar on volgueren.*

LLIBERTAT DE PARLAR: *El rei no vol que el xic diga el que pensa.*

DRET A DEFENSAR ELS DRETS PROPIS: *Si no el deixen parlar, al mateix temps, no l'estan deixant defensar els seus drets.*

DRET A NO ESTAR SOTMÉS A ESCLAVITUD: *Que les persones tinguen un preu vol dir que pertanyen a una altra persona i això és esclavitud. Hi ha moltes classes d'esclavitud, la que veiem a les pel·lícules que hi havia abans a alguns països i l'esclavitud que es produeix quan les coses estan organitzades de manera que la gent haja de fer sempre el que vol una altra persona.*

DRET A NO PATIR TRACTES CRUELS: *Castigar al xic i tancar-lo és un tracte cruel.*

Fugida de paraules

▶ Escolta la cançó *El desesperat*, llegint al mateix temps la lletra.

Ací la tens amb un muntatge d'imatges de Manel i Ferran:
https://www.youtube.com/watch?v=RYhZUD1eCQI

Ací, en un enregistrament normal de l'Ovidi Montllor:
https://www.youtube.com/watch?v=zjeZ-B504rs

▶ Escriu les paraules que falten a la lletra.

Un xic pobre sóc.
Un xec mancaria,
solució de tot.
Un hom sense res
un ham necessita
abans que res més.
Em manca un pis.
No puc donar un pas.
Tinc que moure un plet
si vull menjar un plat.
A la "tasca" un vas
fa que em diguen: Ves!
i si vull ser gras
he de menjar gat.
Per a mi és un goig
menjar un poc de guix.

Fins i tot un pet
ja se'm torna mut.
I em troben tan groc
que em diuen el grec.
Mon pare em diu foll
en comptes de fill.
I tinc tanta fam
que em menjaré el fem.
Tot això, jo crec,
que ho apanya un crac!
No m'espere més,
agafe un trabuc
i em foto a fer el ruc
per allà on puc.
Trec, trac, truc.

▶ Creus que avui en dia, a la teua ciutat, hi ha gent tan pobre com el protagonista de la cançó? Parla amb els companys de la pobresa i de la crisi. Proposeu coses que es podrien fer per a millorar la vida de la gent.

"...jo ací explique, a la meua manera,
uns fets, un temps, una estima, una idea:
jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso"

Ovidi Montllor. *Autocrítica i crítica.*

Alcoi, 5 de Maig de 2015
L'Ovidi Montllor. Propostes Didàctiques: Quadern del mestre i Quadern de l'alumne
© Esther Vizcarra Fortuny i Jaume Esteve Santamarta